O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”
Rektor ________ O.Sh.Bazarov
2024 yil « ___ » ________
Ro‘yxatga olindi № 07/03/030
“27” 06 2024 y.

“Mehnat muhofazasi bo‘yicha davlat siyosati”

O‘QUV DASTURI

Blim sohasi:	1000000	Xizmatlar
	1010000	Xizmat ko‘rsatish sohasi
Ta’lim sohasi:	1020000	Gigiena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi
Yunalishlaari:	61020200	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi (Sanoatda)

Qarshi– 2024

76.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”
Rektor ________ O.Sh.Bazarov
2024 yil «____» ________
Ro‘yxatga olindi № 07/03/030
“27” 06 2024 y.

“Mehnat muhofazasi bo‘yicha davlat siyosati”

O‘QUV DASTURI

Blim sohasi:	1000000	Xizmatlar
	1010000	Xizmat ko‘rsatish sohasi
Ta’lim sohasi:	1020000	Gigiena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi
Yunalishlaari:	61020200	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi (Sanoatda)

Qarshi– 2024

76.

Fan/modul kodi MMBDS3508		O‘quv yili 2024-2025	Semester 5	ECTS-Kreditlar 8
Fan/modul turi tanlov		Ta’lim tili O‘zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 8
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta`lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Mehnat muhofazasi bo‘yicha davlat siyosati	120	120	240

2

1. Fanning mazmuni

Fan o‘qitilishining maqsadi – talabalarga mehnat jarayonining tashkil qilishning huquqiy ta’minoti ish beruvchi va xodim o‘rtasidagi munosabatning tartibga solish, mehnat qonunchiligida ko‘zda tutilgan boshqa normativ meyyorlarini nazariy va amaliy jihatdan yondashilib amalga oshirishni o‘rgatishdan iborat.

Fanning vazifasi. nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalar hamda qaratilgan.

I. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlar)
2.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. “Mehnat muhofazasi bo‘yicha davlat siyosati” fanga kirish. Fanni o‘qitishning maqsadi, vazifalari.

“Mehnat muhofazasi bo‘yicha davlat siyosati” fanining mazmuni, maqsadi ва vazifalari. Mehnatni muhofaza qilish fanning rivojlanish tarixi va boshqa fanlar bilan o‘zaro bog‘liqligi. O‘zbekiston Respubliksida mehnatni muhofazasi qilishning hozirgi holati va istiqboli.

2-mavzu. Mehnat muhofazasining huquqiy-meyoriy asoslari.

Mehnatni muhofaza qilish to‘g‘risidagi O‘zbekiston Respublikasi qonunining mazmun va mohiyati. Mehnat muhofazasiga oid munosabatlarning huquqiy jihatidan tartibga solinish. O‘zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi va uning ahamiyati.

3-mavzu. Mehnat muhofazasining tashkiliy asoslari.

Korxonalarda mehnat muhofazasi bo‘yicha ishlarni tashkil qilish. Mehnatni muhofaza qilish bo‘yicha ishlarning tarkibi va mazmuni. Tashkilotlarda mehnatni muhofaza qilish xizmatini yaratish va faoliyatini tashkil etish.

4-mavzu. Mehnatni muhofaza qilish sohasidagi davlat siyosati.

Mehnatni muhofaza qilish sohasidagi davlat siyosatining asosiy yo‘nalishlari. Mehnatni muhofaza qilishni davlatning iqtisodiy va ijtimoiy

sohalardagi siyosati bilan muvofiqlashtirishning huquqiy asoslari. Mehnat munosabatlari sohasidagi xalqaro hamkorlik.

5-mavzu. Mehnatni muhofaza qilish sohasidagi maxsus vakolatli davlat organlari vakolatlari

Mehnatni muhofaza qilish sohasidagi maxsus vakolatli davlat organlari vakolatlari. O‘zbekiston Respublikasida Kambag‘allikni qisqartirish va bandlik (Bandlik) vazirligi faoliyati. Mehnat inspeksiyasining asosiy vazifalari va funksiyalari.

6-mavzu. Xodimlar va ish beruvchining mehnatni muhofaza qilishga oid vakolatlari ва majburiyatlari.

Ish beruvchining mehnatni muhofaza qilishga oid majburiyatlari. Korxona bosh muhandisi mehnatni muhofaza qilishga oid majburiyatlari. Korxona muhofazasi muhandisi mehnatni muhofaza qilishga oid majburiyatlari.

7-mavzu. Yakka tartibdagi mehnatga oid munosabatlar.

Mehnat shartnomasining tushunchasi va taraflari. Mehnat shartnomasining mazmuni. Mehnat shartnomasi shartlarining haqiqiy emasligi. Mehnat shartnomasining shakli. Mehnat shartnomasining rekvizitlari. Xodim bilan muddatli mehnat shartnomasini tuzishning asosliligi

8-mavzu. Mehnat intizomi tushunchasi, uni ta’minlash usullari va mehnat nizolari.

Mehnat intizomi tushunchasi va uni ta’minlash usullari. Ichki mehnat tartibini huquqiy jihatdan tartibga solish. Xodimalar ishdagi yutuqlar uchun rag‘batlantirish.

9-mavzu. Tashkilotlarda mehnatni muhofaza qilish xizmatini yaratish va faoliyatini tashkil etish.

Tashkilotlarda mehnatni muhofaza qilish xizmatini yaratish va faoliyatini tashkil etish asoslari. Mehnat muhofazasi mutaxassilarini tayinlash tartibi va ularning vakolatlari va vazifalari. Mehnat muhofazasi xonasini tashkil etish asosalari

10- mavzu. “Mehnat sharoitlarini baholash va mehnat sharoitlari bo‘yicha ish o‘rinlarini attestatsiya qilish metodikasi”ning mazmuni va mohiyati.

Ishlab chiqarish bo‘limlari, xonalari va ish o‘rinlarini attestatsiya qilishning ahamiyati va maqsadi. Ish o'rinlarini mehnat sharoitlari va asbob-uskunalarning jarohatlash xavfliligi yuzasidan attestasiyadan o'tkazish tartibi to'g'risida Nizomning mazmun va mohiyati.

11-mavzu. Xodimlarning mehnat huquqlarini himoya qilish. mehnat nizolarini ko'rib chiqish.

Mehnat nizolari tushunchasi va uning klassifikatsiyasi. Mehnat nizolarini ko‘rib chiqish komissiyasi faoliyati. Yakka tartibdagi mehnat nizolarini sudda ko‘rib chiqish tartibi. Mehnat nizosiga doir ayrim ishlar bo‘yicha qarorlarni. darhol ijro etilishi.

12-mavzu. Xodimlarni mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'l-yo'riqdan o'tkazish va o'qitish.

Xodimlarga qirish va ish joyidagi yo'l- yo'riq berish tartibi. Alohida ishlar uchun kunlik yo'l- yo'riq berish. Xodimlarni va muhandislik texnik xodimalarni o'qitish. Xodimalar bilimini sinash komissiyasi tartibi va ularning faoliyati.

13-mavzu Xodimlarni kasbga tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish.

Xodimlarni kasbga tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tushunchasi. Murabbiylik. Xodimning malakasi va kasbiy standart tushunchalari. Haq to'lanadigan ishlab chiqarish amaliyoti va haq to'lanadigan stajirovka

14- mavzu. Ayrim toifadagi xodimlar mehnatini huquqiy jihatdan tartibga solishning o'ziga xos xusuiyatlari

Ayrim toifadagi xodimlar mehnatini huquqiy jihatdan tartibga solishning o'ziga xos xusuiyatlari tushunchasi. Ayrim toifadagi xodimlar mehnatini huquqiy jihatdan tartibga solishning o'ziga xos xusuiyatlari tasnifi. Ijtimoiy va huquqiy jihatdan kuchli himoya qilinishga muhtoj shaxslarning mehnatini huquqiy jihatdan tartibga solishning o'ziga xos xusuiyatlari.

15- mavzu. Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalarni va kasb kasalliklarini tekshirish hamda hisobga olish.

Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va xodimlarning o'z mehnat vazifalarini bajarishi bilan bog'liq holda sog'lig'ining boshqacha tarzda shikastlanishi, shuningdek kasb kasalliklari belgilangan tartibda tekshirilish. Fuqarolik-huquqiy shartnomalar bo'yicha ishlar bajaruvchi (xizmatlar ko'rsatuvchi) shaxslarga nisbatan ham ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar hamda sog'lig'ining boshqacha tarzda shikastlanishni aniqlash.

II. Amaliy mashg‘ulotlari bo‘yicha kursatma va tavsiyalar.

Ushbu o'quv fani bo'yicha amaliy mashg'uloti ko'zda tutilmagan.

1. Mehnat muhofazasini ta‘minlovchi me‘yoriy hujjatlarning tahlili.
2. Mehnat to‘g‘risidagi qonunchilik va mehnat haqidagi boshqa huquqiy hujjatlar
3. Mehnatning huquqiy faoliyatini va hujjatlarni yuritish.
4. Xalqaro mehnat tashkilotining mehnat huquqini ta‘minlashdagi o‘rni.
5. Mehnat jarayoni huquqiy sharoitini shakllantirvchi omillar.
6. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 31-dekabrdagi 1066-sonli Qarorining tahlili.
7. Mehnat shartnomasi tushunchasi, mazmuni va taraflari.
8. Xodim tomonidan mehnat huquqlarini o‘zi himoya qilishi
9. Xodimlarni kasbga tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish
10. Ishni ta’lim bilan birga olib boruvchi xodimlar uchun kafolatlar va kompensatsiyalar
11. Xodimning mehnat sharoitlari bilan bog‘liq bo‘lgan mehnatni huquqiy jihatdan tartibga solishning o‘ziga xos xusuiyatlari
12. Kafolatli to‘lovlar va kompensatsiya to‘lovlari
13. Mehnat shartnomasini ish beruvchining tashabbus bilan bekor qilish asoslari va tartibi.
14. Ish vaqti rejimi. Ish vaqtidan tashqari ishlar.
15. Dam olish vaqti ва уларнинг шартлари.

III. Semenar mashg'ulotlar bo‘yicha ko'rsatma va tavsiyalar

1. Mehnat qonunchiligi bo'yicha umumiy qoidalar (mehnat kodeksi)
2. Mehnat to‘g‘risidagi qonunchilik va mehnat haqidagi boshqa huquqiy hujjatlar
3. Yakka tartibdagi mehnatga oid munosabatlarning subyektlari
4. Mehnat sohasidagi ijtimoiy sheriklik
5. Xodimlarning va ish beruvchilarning ijtimoiy sheriklikdagi vakilligi
6. Mehnat sohasidagi ijtimoiy sheriklik organlari
7. Jamoaviy muzokaralar tushunchasi va ularning shartlari.
8. Jamoa shartnomasi tushunchasi va ularning shartlari.
9. Jamoa kelishuvlari tushunchasi va ularning shartlari.
10. Ishga joylashtirish tartibi va uning shartlari
11. Ish beruvchi tomonidan bandlik va ishga joylashtirish sohasida taqdim etiladigan kafolatlar
12. Mehnat shartnomasi tuzish shartlari
13. Ish vaqtini belgilash tartibi
14. Dam olish vaqti tushunchasi
15. Mehnatga haq to‘lash tartibi
16. Mehnatni normalashtirish shartlari
17. Kafolatli to‘lovlar va kompensatsiya to‘lovlari
18. Mehnat intizomi tushunchasi
19. Mehnat shartnomasi taraflarining moddiy javobgarligi
20. Mehnatni muhofaza qilish qoidalari
21. Xodimlarni kasbga tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish
22. Ishlab chiqarish ta’limi shartnomasi
23. Ishni ta’lim bilan birga olib boruvchi xodimlar uchun kafolatlar va kompensatsiyalar

	24. Ayrim toifadagi xodimlar mehnatini huquqiy jihatdan tartibga solishning o‘ziga xos xususiyatlari 25. Ijtimoiy va huquqiy jihatdan kuchli himoya qilinishga muhtoj shaxslarning mehnatini huquqiy jihatdan tartibga solishning o‘ziga xos xususiyatlari 26. Xodimning ish beruvchi bilan mehnatga oid aloqasi xususiyatiga va o‘z mehnat faoliyatini amalga oshirish joyiga bog‘liq holda mehnatni huquqiy jihatdan tartibga solishning o‘ziga xos xususiyatlari 27. Xodimning mehnat sharoitlari bilan bog‘liq bo‘lgan mehnatni huquqiy jihatdan tartibga solishning o‘ziga xos xususiyatlari 28. Xodim mehnatining xususiyati bilan bog‘liq bo‘lgan mehnatni huquqiy jihatdan tartibga solishning o‘ziga xos xususiyatlari 29. Mikrofirmalarda va ish beruvchi bo‘lgan jismoniy shaxslarda ishlovchi shaxslar mehnatini huquqiy jihatdan tartibga solishning o‘ziga xos xususiyatlari 30. Chet el fuqarolari va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslar mehnatini huquqiy jihatdan tartibga solishning o‘ziga xos xususiyatlari **IV. Mustaqil talim va mustaqil ishlar** Mazkur fanni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot texnologiyalari qo'llanishi nazarda tutilgan: Ushbu o'quv fani bo'yicha talabalarni mustaqil ta'lim ma'ruzalar konspekt va tavsiya etilgan adabiyotlar hamda davriy jurnallar, internet materiallari bilan ishlashni, standart va malaka talablariga mos ravishda mustaqil bajarishni o'z ichiga oladi. **Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzulari:** 1.Mehnat huquqini o‘rganishni ahamiyati va o‘rganishda boshqa fanlarning bog‘liqligi. 2. Korxonalarni huquqiy jihatidan tashkil qilish. 3.“Mehnat muhofazasi” fanini o‘rganishda muammolarni yechishda ilmiy-tadqiqot ishlarining ahamiyati. 4. Korxonada mehnat qoninchiligiga qo‘yiladigan talablar. 5. Mehnat muhofazasi masalalarini hal qilishda sog‘lom muhit yaratishda O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasini ahamiyati. 6.Korxonada mehnat xavfsizlikni ta’minlashda avtomatizatsiyani ahamiyati. 7. Mehnat muhofazasi bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksining ahamiyati. 8. Texnologik reglamentlarning tarkibi va ahamiyati haqida tushunsha. 9. Ayollar va o‘smirlar mehnatini himoyalash va ularga belgilangan imtiyozlar 10. Mehnat muhofazasi xizmatini uyushtirishda korxona rahbari, bosh muhandisni, xavfsizlik muhandisini huquq va vazifalari. 11. Ishlab chiqarish korxonasi kasaba uyushmasi qo‘mitasini huquq, vazifalari.

	12. Nomenklaturali tadbir-choralar, ularni amalga oshirish, moliyaviy ta‘minot. 13. Mehnat muhofazasi bo‘yicha mavjud bo‘lgan va qo‘llanadigan norma, qoida, standart, yo‘riqnomalar turlari. 14. Davlat sanitariya nazorati inspektorining huquq va vazifalari. 15. Davlat energetika nazorati inspektorining huquq va vazifalari. 16. Ishlab chiqarishda amalga oshiriladigan tuzatish ishlariga bo‘lgan talablar, nazorat. 17. Mehnatni muhofaza qilishda psixologiyani ahamiyati. 18. Korxona muhitidagi xavfli zararli holat, omillar, ulardan ogohlantirish. 19. Mehnat muhofazasi bo‘yicha davlar nazorati tashkilotlarining vazifalari. 20. Korxonalarni sanitariya jihatidan sinflanishi, sanitar himoya zona haqida tushuncha. 21. Mehnatni muhofaza qilishda ergonomikani ahamiyati. 22. Korxona muhitidagi xavfli zararli holat, omillar, ulardan ogohlantirish va ularni e‘tiborga olish talablari. 23. Ta’lim muassasalarida o‘quv-tarbiya jarayonida o‘quvchilar va talabalar bilan yuz bergan baxtsiz hodisalarni tekshirish va hisobga olish uni rasmiylashtirish tartibi. 24. Mehnat muhofazasi bo‘yicha vakillik Nizomining mazmun va mohiyati.
3	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. *Talaba:* -ishlab chiqarish faoliyatini tashkil qilishda mehnat huquqi va ularni o'rganish; -ishlab chiqarish jarayonlarida xavfsiz mehnat sharoitlarini yaratish; -zararlangan shikastlanish o'choqlaridagi fuqarolarni qutqarish va tiklov ishlarini o'tkazish; -yong'inga qarshi xavfsizlik choralarini ko'rish; -ishlab chiqarish sanitariyasi va mehnat gigiyenasi to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi. - xavfsiz mehnat sharoitini ta'minlash sohasida qabul qilingan qonun hujjatlari va boshqa meyoriy-huquqiy hujjatlarning asosiy talablarini; - xavfli va zararli ishlab chiqarish omillarining yuzaga kelishining oldini olish usullarini; -ishlab chiqarishda mikroiqlimning gigiyenik me'yorlarini tashkil etishni bilishi va ulardan foydalana olishi; - ishlab chiqarish tarmoqlarida xavfsiz ish sharoitini tashkil etishni; - korxona faoliyati davomida sodir bo'lishi mumkin bo'lgan favqulodda vaziyatlar turlari, ularning kelib chiqish sabablari, oqibatlarini tahlil qilish uslublari;
4	

5	- korxona faoliyati davomida sodir bo'lishi mumkin bo'lgan favqulodda vaziyatlarda insonlar va moddiy boyliklarni saqlash va qutqarish vositalarini ishlatish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. **VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** -ma'ruzalar; -interfaol keys-stadilar; -seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); -guruhdarda ishlash; -taqdimotlarni qilish; -individual loyihalar; -jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar. **VIL. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
Asosiy adabiyotlar	
	1. A. Mark , P. Friend James Fundamentals of Occupational Safety and Health. Bernan Press. Germaniya, 2007
	2. Yo‘ldoshev O‘.R Mehnat muxofazasi maxsus kursi./ Darslik -T.: “Tafakkur qanori”, 2005. -336 b.
	3. E.I.Ibragimov, S.Gazinazarova, O.R.Yuldashev. Mehnat muhofazasi maxsus kursi. Darslik. -T.: TIMI – 2014. – 536 b
	4. O.R.Yuldashev, Sh.G.Djabborova, O.T.Xasanova. Hayot faoliyati xavfsizligi. Darslik–T.:“Toshkent-Iqtisodiyot”,2014.– 268 b.
	5. Yormatov G‘.Yo. va boshqalar. Hayot faoliyati xavfsizligi. –T.: “Aloqachi”, 2009. – 348 b.
	6. Tursunov Y., Usmonova M., Mehnat huquqi. Darslik – Toshkent, “Moliya”, 2006, 227 b.
	7. A‘zamov A., va boshqalar. Mehnatni muhofaza qilish. O‘quv qo‘llanma., T: “Sano-standart”, 2013., 232 b.
	8. Narziyev Sh.M., Kurbonov Sh.X. Hayot faoliyati xavfsizligi. O‘quv qo‘llanma., T: “Yangi nashr”, 2019-234 b.
	9. G‘ulomova G.M. Yong‘in va yonish portlash xavfsizligi. O‘quv qo‘llanma., T: “Tafakkur tomchilar”, 2021. – 240 b.
Qo‘shimcha adabiyotlar	
	10. Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag‘ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo‘shma majlisidagi nutqi. –T.: “O‘zbekiston” NMIU, 2016. – 56 b.
	11. Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma’ruza 2016 yil 7 dekabr. – T.: “O‘zbekiston” NMIU, 2016. –

	48
	12. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T.: “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 488 b.
	13. O‘zbekiston Respublkasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida. - T.:2017 yil 7 fevral, PF-4947-sonli Farmoni.
	14. O‘zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi. –T.: "O‘zbekiston", 2008.
	15. Yo‘ldashev O‘.R., Usmonov, U., Qudratov O. Mehnatni muhofaza qilish. –T.: Mehnat, 2001
	16. “Mehnatni muhofaza qilish to‘g‘risida”gi qonun. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi. –T.: 2002., 1-son.
	17. Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalarni va xodimlar salomatligining boshqa xil zararlanishini tekshirish va hisobga olish to‘g‘risidagi Nizom. Vazirlar Mahkamasining qarori №286, 06.06.1997, –T.: 1997.
	18. Ta’lim muassasalarida o‘quv-tarbiya jarayonida o‘quvchilar va talabalar bilan yuz bergan baxtsiz hodisalarni tekshirish va hisobga olish tartibi to‘g‘risida NIZOM.O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, -T.: 2011., 3-son, 29-modda.
	19. Mehnat sharoitlarini baholash va mehnat sharoitlari bo‘yicha ish o‘rinlarini attestatsiya qilish uslubi. Mehnat vazirligi va Sog‘liqni saqlash vazirligi ishlab chiqqan, №247, 28.05.1996, –T.: 1996.
	20. Yormatov G‘.Yo. va boshqalar. Hayot faoliyati xavfsizligi. –T.: “Aloqachi”, 2009. – 348 b.
	21. Yormatov G‘. YO. va boshqalar. Hayot faoliyati xavfsizligi. O‘quv qo‘llanma. -T.: 2005.
Axborot manbalari	
	www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi xukumat portali
	vw.lex.uz–O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
	www.mintrud.uz – Mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirligi sayti.
	www.bilim.uz – OUMTV sayti
7	**Fan dasturi** Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti Kengashning 2024-yil dagi-sonli “ ” dagi-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.
8	**Fan/modul uchun mas'ullar:** N.Z.Mamatov -QMII “Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi” kafedrasi dotsenti
9	**Taqrizchilar:** O.D.Raximov-“Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi” kafedrasi mudiri, professor. J.Sh.Suyunov – SamDaQU, “Mehnatni muhofaza qilish va inson salomatligi” kafedrasi mudiri.